

L'amistat entre màgia i ciència

TOMÀS DELCLÓS

Robert Houdin (1805-71), fundador de la màgia moderna, recorda a les seves memòries que a alguns espectacles "de l'escamoteig" li deien "física recreativa" i va ser un col·lega seu, l'aristòcrata De Rovère, qui per fugir d'aquesta denominació es va inventar el "pompós títol" de "prestigitador" ("de presto digiti, agilitat amb els dits"). Però no és gens estrany que parlessin de física. Alguns efectes dels espectacles de màgia, dels que semblen desmentir les lleis de la natura, comencen a ser emulats per la ciència. Els trens d'alta velocitat japonesos *leviten* per sobre de rails magnètics. La fòtonica aconsegueix *teletransportacions* en el món nanotecnològic. Hi ha avions construïts amb metamaterials que es fan *invisibles* als radars. I a l'inrevés. Molts trucs de la màgia tenen un deute amb la física òptica, la mecànica o la psicologia cognitiva. Aquesta és la tesi de Jordi Camí, director del Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona, màgic *amateur*, i inspirador, amb Jorge Wagensberg, de l'exposició *Abracadabra* que avui s'obre a CosmoCaixa. Una exposició sobre la relació entre la màgia i la ciència.

"Es tracta de reivindicar els fonaments científics de l'il·lusionisme des del moment que la màgia surt del món religiós o del frau i es converteix en espectacle. El màgic no fa servir el truc per estafar el babau. El fa servir per fabricar

il·lusions. És un dramaturg, no un taumaturg", comenta Camí.

Les habilitats del màgic interessent, també, als científics. La literatura de la psicologia cognitiva té més d'un treball fet amb col·laboració de màgics, persones amb una particular habilitat per desviar l'atenció de l'espectador (*misdirecció* en l'argot d'aquest art). Camí cita Persi Diaconis, un professor de matemàtiques de la Universitat de Stanford, que té

Des d'un escenari virtual, Tamariz dona indicacions perquè el públic faci màgia

una documentada bibliografia sobre la combinació de cartes i, com a màgic, alguna baralla porta el seu nom.

Muntar aquesta exposició és difícil perquè molta màgia no es pot mecanitzar, no es pot fer sense màgics. Per això, l'espai més gran és una sala amb taules i cartes. Des de l'escenari virtual, el gran Tamariz dona una sèrie d'indicacions que si el públic segueix obedient aconseguirà crear un efecte. "Es tracta d'unes filmacions gravades expressament per a l'exposició que permeten al visitant ser les dues coses alhora: el màgic i el seu espectador", comenta Wagensberg, di-

Els visitants poden veure's amb el cap tallat en una teranyina. / CARMEN SECANELLA

rector científic de la Fundació La Caixa. Wagensberg destaca la paradoxa de la màgia que sembla vulnerar les lleis de la natura servint-se d'aquestes mateixes lleis. "Es tracta", diu, "d'aprofitar els defectes del cervell per crear una realitat improbable".

A l'exposició hi ha efectes òptics, començant pel cinema, una joguina basada en la persistència retiniana i que màgics com Meliès van fer art. Altres exemples són l'habitació d'Ames, un invent d'un oftalmòleg als anys quaranta. La seva estructura trapezoidal crea una geometria enganyosa que fa gegants la gent petita i viceversa. També hi ha la roda de colors de Newton que, girant, fabrica el color blanc. Com sempre, el públic pot ser protagonista. Un escenari

L'exposició té un petit apartat dedicat als usos fraudulents per part de tríl·lers i bruixots

presentarà el seu cap atrapat en una teranyina com Andre Delambre al final d'aquell irrepètible film, encara que ho intentés Croneberg, que va ser *La mosca* (1958).

L'exposició també té un petit apartat dedicat als usos fraudulents. Els trucs dels tríl·lers i bruixots. S'explica, per exemple, la porta del temple d'Heró, segle II a. C., que s'obria sola obeint les ordres dels sacerdots, els únics que coneixien l'existència d'un sistema hidràulic amagat, l'autèntica divinitat que la movia. Això, és clar, no és màgia.

Avui, pugen el teló a CosmoCaixa.

EMILIO MOJENATI. Tr. premi. Ivan Svorod. del projecte. Vídeo: Vídeo de género al Pakistán, 2008 (idea)

FINS AL 21 DE FEBRER

FOTO PRES

"LA CAIXA"

09

ENTRADA GRATUÏTA

www.laCaixa.es/ObraSocial

CaixaForum *Barcelona*

Obra Social
Fundació "la Caixa"